



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, IV-QISM



ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
IV-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.



MUNDARIJA

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARKIBIY SILJISHLAR INTENSIVLIGI VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATIGA TA'SIRI	14
Muxamedov Sanjar Husnutdin o'g'li	
KICHIK BIZNESDA YUQORI QO'SHILGAN QIYMATLI SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	21
Ergashev Ulug'bek Karimovich	
SOLIQ ISLOHOTLARI SHAROITIDA SOLIQ STAVKALARINING O'ZGARISHI VA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	26
Ashirbayev Odilbek Aminbayevich	
MOLIYAVIY BOSHQARUV VA LOYIHALARNI BOSHQARISH INTEGRATSIYASI: LOYIHA XARAJATLARI, MOLIYALASHTIRISH QARORLARI VA LOYIHA NATIJADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING KONTSEPTUAL TAHLILI	32
Abdukarimov Akbar G'anisherovich	
INVESTITSIALARNI JALB QILISHNI EKONOMETRIK BAHOLASH VA PROGNOZLASH	37
Almuradov Abdulla	
Aziza Asrorova Oybekovna	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI RAQAMLI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	43
Nashvanov Jasur Mamat o'g'li	
QISHLOQ HUDUDLARIDA AGRAR SOHADA KREATIV TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	48
Qodirova Noiba Maxmud qizi	
TIJORAT BANKLARINING LIKVIDLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	53
Nazirov Ibrohimjon Sodiqjon o'g'li	
ECONOMIC DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN'S GRAIN SECTOR	58
Gaffarova Sarvinoz Muzaffar qizi	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ	62
Сунатуллаева Нозима Ботир кизи	
BEHAVIORAL ECONOMICS IN PUBLIC POLICY AND BUDGET CONTROL	70
Narmanov Ulugbek	
Rahimova Hosila	
Yangiboyeva Oydin	
O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA BYUDJET XARAJATLARI VA MOLIYALASHTIRISH MANBALARINING 2017-2026-YILLARDAGI TRANSFORMATSIYASI	75
Abdullajonov Umidjon G'ulomjon o'g'li	
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ИНФЛЯЦИИ И БЕЗРАБОТИЦЫ НА ТЕМПЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	81
Нагметуллаев Айдос Абатбай-улы	
TIJORAT BANKLARIDA INNOVATSION XIZMATLARNING MONETIZATSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	90
Sanayev Javohir Shavkat o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT TANNARXINI KAMAYTIRISHDA STRATEGIK XARAJATLARNI BOSHQARISH USULLARINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	96
M.M.Muxammadaliyev	



O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA BOSHQARISHNING HUDUDIIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI	100
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA SUN'IIY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MARKETING FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	104
Jo'rayeva Zarina Kuntug'diyevna	
TAKRORIY VA ORALIQ OZUQA EKINLARI ASOSIDA YER YUKLAMASINI OSHIRISH – SUTCHILIK FERMER XO'JALIKLARI OZUQA BAZASINI KENGAYTIRISH ZAXIRASI.....	110
Ibodullayev Doston Sobirjon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA VOSITACHILIK MUNOSABATLARI VA MARKETING-LOGISTIKA STRATEGIYALARINI MUQOBILLASHTIRISH.....	119
Djurayev Bekzod Bekmatovich	
AGROSANOAT ISHLAB CHIQARISH RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	128
Raxmonova Sarvinoz Faxriddin qizi	
G'AZNACHILIK TIZIMIDA DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	134
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
DAVLAT XARIDLARI TIZIMIDA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	142
Abduraxmonova Mahliyo Nurmamatovna	
TASHQI SAVDO FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: FISKAL NEYTRALLIK, REPATRIATSIYA VA QQS MA'MURIYATCHILIGI.....	147
Almuradov Ne'mat Abdullayevich	
ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ АУТСОРСИНГА ИТ-УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И ДЕМОГРАФИЯ	156
Назаров Зиёвуддин Шарофиддинович	
O'ZBEKISTONDA TEMIR YO'L TURIZMINI BOSHQARISH MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH.....	161
Nazarov Ulug'bek Akbar o'g'li	
KICHIK BIZNESNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA BOJXONA MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	167
Yuldasheva Umida Sadullayevna	
O'ZBEKISTONDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	175
Normurodov U.N.	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	182
Toshnazarov Abbosbek Xayrulloevich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BIZNES-JARAYONLARNI BOSHQARISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI.....	186
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
TIJORAT BANKLARIDA TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	196
Berdiyev Nodir Raxmatovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ГОРНОДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	203
Ойбекова Сарвиноз Киёмовна	
ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛЬНЫХ КРИЗИСОВ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИНВЕСТИТОРОВ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОПЫТ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	208
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи	
Камилова Севара Анваровна	



GOVERNANCE CAPACITY AND GLOBAL UNIVERSITY RANKINGS IN TRANSITION ECONOMIES: A SYSTEMATIC REVIEW OF UZBEKISTAN IN COMPARATIVE PERSPECTIVE.....	220
Mukhlisa Khamidova	
O'ZBEKISTONDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT RISKLARINI SUG'URTALASH HOLATI TAHLILI VA ULARNI KOMPLEKS BAHOLASH USULLARI	229
Raximov Timur Furkatovich	
TADBIR VA KO'NGILOCHAR XIZMATLAR MARKETING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	235
Yunusov Xurshid Azamatovich	
SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN SAMARADORLIKNI BOSHQARISH TIZIMLARINING XODIMLAR XULQ-ATVORIGA TA'SIRI.....	240
Akramova Nilufar Beknazar qizi	
KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING BOZOR QIYMATINI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	248
Fayzieva Gulnoza Abdurumonovna	
STUDY OF THE TRIBOLOGICAL PROPERTIES OF ORGANOMINERAL MATERIALS MODIFIED WITH A POLYFUNCTIONAL MODIFIER.....	254
Rustamov Mirshokhid	
Umida Ziyamukhamedova	
Elbek Turgunaliyev	
Sotvoldiev Khasanboy	
Mirjalol Abdulakimov	
Shokhjakhon Abdurakhimov	
YASHIL DAVLAT XARIDLARI ORQALI MAHALLIY SANOAT KORXONALARINI EKOLOGIK MODERNIZATSIYALASHNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	263
Abbosbek Jurayev	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA YOSHLAR O'RNI, AHAMIYATI HAMDA KASBIY FAOLIYATIDA RIVOJLANISH DRAYVERLARINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMI.....	269
Muhamedov Shavkat Rovshan o'g'li	
TOSHKENT SHAHRIDA BARQAROR URBANIZATSIYANI TA'MINLASH MUAMMOLARINI HAL ETISHNING INTEGRATSIYALASHGAN YECHIMI SIFATIDA RAQAMLI EGIZAK (DIGITAL TWIN) TEXNOLOGIYASINI JORIY ETISH	277
Salimov Sobirjon	
Xusnuddinov Fazluddin Zuxruddin o'g'li	
Inoyatxodjayev Jamshid Shuxratullayevich	
TIJORAT BANKLARINING QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAGI OPERATSIYALARINI TASHKIL ETISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	290
Tillayev Xurshidjon Sulaymon o'g'li	
TIKUVCHILIK SANOATI KORXONALARINING BARQAROR RIVOJLANISHI BILAN BOG'LIQ MUAMMOLARNI TAHLIL QILISH	297
Babadjanova Nozima Abdullayevna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ И ЕЁ РОЛЬ В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	304
Камилова Наргиза Абдукахоровна	
WAYS OF IMPROVING MARKETING STRATEGIES IN HOTEL BRAND DEVELOPMENT: COMPLEMENTARITY BETWEEN PRACTICES, THE SEQUENCE OF STEPS AND THE LIMITS OF EXECUTION	309
Ergashev Oybek Mamarasul ugli	
ПРОБЛЕМЫ В УПРАВЛЕНИИ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	316
Умаров Улугбек Унарович	
XALQARO TAJRIBADA KREATIV TURIZMNING RIVOJLANISH MEXANIZMLARI.....	323
Raxmonova Nilufar Yorqinovna	



KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING BOZOR QIYMATINI BAHOLASHGA OID NAZARIY YONDASHUVLARNING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	327
Yusupdjanova Nargiza Utkurovna	
MILLIY RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINING RAQOBATBARDOSHLIGI VA PUL MUOMALASI BARQARORLIGINI OSHIRISH: BAHOLASH, PROGNOZLASH, TASNIFLASH VA INTEGRATSIYA YONDASHUVLARI.....	334
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
THE ROLE OF STRATEGIC MANAGEMENT IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	338
Nazirova Komola	
XORAZM VILOYATIDA URBANIZATSIYA SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH ORQALI MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	343
Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA FERTIL YOSHDAGI AYOLLAR SALOMATLIGINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BOSHQARISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI.....	349
Kayumova Otikaxon Odiljon qizi	



O'ZBEKISTON SHAROITIDA FERTIL YOSHDAGI AYOLLAR SALOMATLIGINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BOSHQARISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI

Kayumova Otikaxon Odiljon qizi

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti huzuridagi

Diplomatik akademiya magistratura bitiruvchisi

E-pochta: Atika.kayumova3@gmail.com

Abstract. This article analyzes the medical and economic effectiveness of introducing artificial intelligence (AI) technologies to protect the health of women of reproductive age within Uzbekistan's healthcare system. The study assesses the role of AI algorithms in reproductive health monitoring, early disease detection, and prenatal diagnostics in optimizing healthcare expenditures. The article substantiates the consistency of this direction with the “**Digital Uzbekistan — 2030**” Strategy and national healthcare reforms, and proposes economic models aimed at reducing medical costs and improving maternal health indicators through the wider implementation of AI technologies.

Keywords: reproductive age, artificial intelligence, medical and economic efficiency, reproductive health, Digital Uzbekistan — 2030, cost analysis, digital healthcare.

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimida fertil yoshdagi ayollar salomatligini muhofaza qilishda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini joriy etishning tibbiy va iqtisodiy samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda reproduktiv salomatlik monitoringi, kasalliklarni erta aniqlash va prenatal diagnostikada SI algoritmlaridan foydalanishning sog'liqni saqlash budjetini optimallashtirishdagi roli baholangan. Maqolada mazkur yo'nalishning “**Raqamli O'zbekiston — 2030**” strategiyasi va milliy sog'liqni saqlash islohotlariga muvofiqligi asoslab berilgan hamda SI texnologiyalarini keng joriy etish orqali tibbiy xarajatlarni qisqartirish va onalar salomatligi ko'rsatkichlarini yaxshilash bo'yicha iqtisodiy modellar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: fertil yosh, sun'iy intellekt, tibbiy-iqtisodiy samaradorlik, reproduktiv salomatlik, Raqamli O'zbekiston — 2030, xarajatlar tahlili, raqamli tibbiyot.

Аннотация. В статье анализируется медицинская и экономическая эффективность внедрения технологий искусственного интеллекта (ИИ) для охраны здоровья женщин фертильного возраста в системе здравоохранения Узбекистана. В исследовании оценивается роль алгоритмов ИИ в мониторинге репродуктивного здоровья, раннем выявлении заболеваний и пренатальной диагностике с точки зрения оптимизации расходов системы здравоохранения. В статье обосновывается соответствие данного направления Стратегии «**Цифровой Узбекистан — 2030**» и национальным реформам в сфере здравоохранения, а также предлагаются экономические модели, направленные на сокращение медицинских расходов и улучшение показателей материнского здоровья за счёт широкого внедрения технологий ИИ.

Ключевые слова: фертильный возраст, искусственный интеллект, медико-экономическая эффективность, репродуктивное здоровье, Цифровой Узбекистан — 2030, анализ затрат, цифровое здравоохранение.

KIRISH

Inson kapitalini rivojlantirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash har qanday davlatning uzoq muddatli strategik maqsadlaridan biri hisoblanadi. Jamiyatning demografik barkamolligi hamda iqtisodiy potensialini belgilovchi eng muhim bo'g'in esa ayollar salomatligi, xususan, xotin-qizlarning reproduktiv salomatligidir. Shu bois, bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida sog'liqni saqlash tizimini raqamlashtirish va sohaga innovatsion texnologiyalarni joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi.



Mazkur tadqiqot mavzusi mamlakatimizda qabul qilingan bir qator fundamental davlat dasturlari va strategik hujjatlar mazmuniga to'liq hamohangdir. Xususan, "O'zbekiston — 2030" strategiyasining 21-bandi to'g'ridan-to'g'ri **"Tibbiyot sohasida raqamli texnologiyalarni keng joriy qilish"** strategik maqsadiga qaratilgan [1]. Mazkur band fertil yoshdagi ayollar va homiladorlar to'g'risidagi tibbiy ma'lumotlarni yagona raqamli ekotizimga birlashtirish hamda sun'iy intellekt algoritmlari yordamida xotin-qizlar salomatligini monitoring qilish uchun bevosita huquqiy poydevor yaratadi.

Ushbu raqamli transformatsiya jarayonlarining bosh hujjati sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi **"Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"**gi PF-6079-son Farmoni [2] xizmat qilmoqda. Mazkur Strategiyaning 2.6-bobi bevosita sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish yo'nalishiga bag'ishlangan bo'lib, unda ijtimoiy soha va sog'liqni saqlash tizimi boshqaruviga intellektual tizimlarni joriy etish vazifasi qat'iy yuklatilgan.

Shunday qilib, yuqoridagi normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini ta'minlash hamda fertil yoshdagi ayollar salomatligini muhofaza qilishda sun'iy intellekt tizimlarini qo'llash nafaqat tibbiy xizmat sifatini oshiradi, balki og'ir asoratlarni erta aniqlash orqali davlat sog'liqni saqlash budjeti mablag'larini optimallashtirish va tizimning tibbiy-iqtisodiy samaradorligini ta'minlash imkonini beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda fertil yoshdagi ayollar salomatligini boshqarishda sun'iy intellektdan keng foydalanilmoqda. Jahondagi tadqiqotlar Sini erta diagnostika, xavfni prognozlash, homiladorlikni monitoring qilish, bepushtlikni davolash, UZI tasvirlarini tahlil qilish, bachadon bo'yni saratonini aniqlash va klinik qarorlarni qo'llab-quvvatlash uchun qo'llashga qaratilgan. Birgina 2025-yilda e'lon qilingan yirik scoping-reviewda [3] 12 823 ta maqola ko'rib chiqilib, 2 666 ta tadqiqot yakuniy tahlilga kiritilgan. Ularning 44,9 foizi ayollar salomatligi, 29,2 foizi reproduktiv saratonlar, 12,6 foizi bepushtlik va boshqalar bilan bog'liq bo'lgan. Sun'iy intellekt tadqiqotlarining 74,2 foizi skrining va diagnostikaga, 8,7 foizi davolash/parvarishni boshqarishga, 8,6 foizi esa sog'liq tendensiyalarini aniqlashga qaratilgan. Bu esa ushbu yo'nalishda allaqachon katta ilmiy baza yaratilganini, ammo uning kundalik klinik amaliyotga to'liq integratsiyasi hali yakunlanmaganligini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning metodologik asosi sifatida fertil yoshdagi ayollar salomatligini muhofaza qilishda sun'iy intellekt tizimlarini joriy etishning tibbiy va iqtisodiy ko'rsatkichlarini integratsiyalashtirish holda baholash usullari tanlab olindi. Tadqiqot obyekti sifatida O'zbekiston Respublikasidagi fertil yoshdagi ayollar (15–49 yosh) guruhlarida hamda ularga ko'rsatilayotgan ginekologik, prenatal va skrining tibbiy xizmatlari olindi. Bundan tashqari, maqolada an'anaviy qiyosiy tahlil, mantiqiy umumlashtirish va jarayonlarni iqtisodiy modellashtirish usullari bilan bir qatorda SI algoritmlarining prognostik imkoniyatlariga tayanildi, maqola matnini tayyorlashda esa sun'iy intellekt vositalaridan 10 foizgacha foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xalqaro tibbiyot amaliyoti va Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) standartlariga ko'ra, fertil yosh (lotinchadan *fertilis* — unumdor, meva beruvchi) — bu ayol organizmining jismoniy jihatdan homilador bo'lish, homilani sog'lom ko'tarish va farzand dunyoga keltirish biologik qobiliyati mavjud bo'lgan reproduktiv davri hisoblanadi. Demografik tahlillarda ushbu davr shartli ravishda 15 yoshdan 49 yoshgacha bo'lgan chegarada qabul qilingan. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) 2024-yilda **"The Role of Artificial Intelligence in Sexual and Reproductive Health and Rights"** [4] nomli aynan reproduktiv va jinsiy salomatlikda SI bo'yicha maxsus texnik hisobot chiqargan bo'lib, unda Sining infertillik, homiladorlik xavflarini prognozlash, skrining va chatbotlar orqali tibbiy axborot berish kabi yo'nalishlarda ishlatilayotgani ko'rsatilgan (1-jadval).

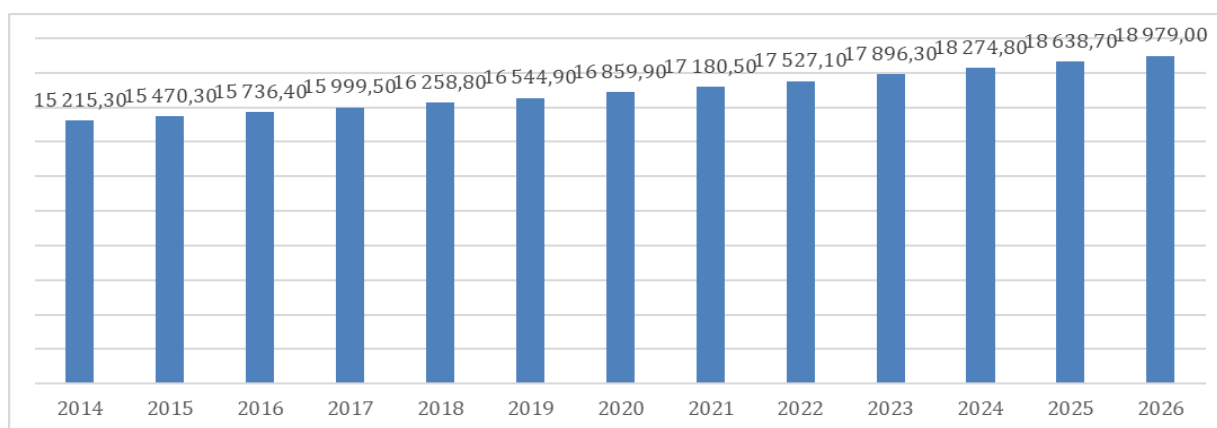


Yo'nalish	SI yordamida bajarilayotgan ishlar
Bepushtlik	Bepushtlik xavfini prognozlash, sabablarni aniqlash
IVF/EKU	Tuxum hujayra va embrion sifatini baholash, embrion tanlash
Ovulyatsiya	Ovulyatsiya vaqtini aniqlash va prognozlash
Homiladorlik	Muddatidan oldin tug'ish kabi xavflarni prognozlash
UZI	Homila, tuxumdon, bachadon va follikulalarni avtomatik tahlil qilish
Reproduktiv onkologiya	Bachadon bo'yni va boshqa reproduktiv saratonlarni aniqlash
Masofaviy monitoring	Mobil ilova, chatbot va elektron sog'liq platformalari
Klinik qaror	Shifokorga individual davolash bo'yicha qaror qabul qilishda yordam

Ushbu hisobotda sun'iy intellekt (SI) reproduktiv va jinsiy salomatlikda, xususan, infertillik va homiladorlik xavflarini prognozlash, skrining va diagnostika, klinik qarorlarni qo'llab-quvvatlash hamda chatbotlar orqali reproduktiv salomatlik bo'yicha axborot berish kabi yo'nalishlarda qo'llanilayotgani qayd etilgan. 2025-yilda e'lon qilingan keng qamrovli *scoping review*da SI va jinsiy-reproduktiv salomatlik bo'yicha 2 666 ta tadqiqot tahlil qilingan bo'lib, eng ko'p tadqiqotlar Xitoy (662 ta), AQSH (523 ta), Hindiston (181 ta) va Buyuk Britaniya (107 ta) hissasiga to'g'ri kelgan. Xitoydagi tadqiqotlarda SI maternal xavflarni prognozlashdan tashqari, tibbiy tasvirlarni tahlil qilish va reproduktiv salomatlik diagnostikasida ham qo'llanayotgani qayd etilgan.

O'zbekistonda ham sun'iy intellektga asoslangan yechimlarni yaratish, joriy qilish va ulardan foydalanish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, AQSHning "Nvidia" kompaniyasi bilan hamkorlikda superkompyuter klasterini ishga tushirish loyihasi amalga oshirilmoqda. Tibbiyot sohasida sun'iy intellekt bo'yicha 5 ta loyiha joriy qilinmoqda. Xususan, insult va ko'krak saratonini sun'iy intellekt yordamida aniqlash orqali diagnostika vaqti 80 foizga tejab, hayot uchun xavfli holatlar barvaqt aniqlanmoqda.² Shu bilan birga, elektron tibbiy ma'lumotlarni integratsiyalash, DMED va O'zbekiston Digital Health Platformasini rivojlantirish orqali SI texnologiyalaridan foydalanish uchun ma'lumotlar infratuzilmasi shakllantirilmoqda. Biroq ushbu ishlarning asosiy qismi hozircha diagnostikaning alohida yo'nalishlari va umumiy raqamli infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan. Fertil yoshdagi ayollarning klinik, reproduktiv, laborator, instrumental va demografik ko'rsatkichlarini kompleks birlashtirib, reproduktiv salomatlik xavflarini individual prognozlash va profilaktik boshqarishga mo'ljallangan SI tizimi bo'yicha O'zbekiston sharoitida alohida ilmiy-amaliy modelni ishlab chiqish zarurati saqlanib qolmoqda.

O'zbekiston o'zining demografik o'sish sur'atlari bilan Markaziy Osiyoda yetakchi o'rinni egallaydi. Respublikada doimiy aholi soni 38,2 million kishidan oshgan bo'lib, umumiy aholining qariyb yarmini (19 million nafardan ziyod) xotin-qizlar tashkil etadi. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2014-yilda O'zbekistonda ayollar soni 15,215 mln kishini tashkil etgan bo'lsa, 2026-yilga kelib 18,979 mln kishiga yetgan [5] (1-rasm).



1-rasm. O'zbekistonda ayollar umumiy sonining dinamikasi, 2014–2026-yillar³, ming kishi⁴

1 Quyidagi hisobot orqali muallif tomonidan tuzildi: The role of artificial intelligence in sexual and reproductive health and rights: technical brief. https://www.who.int/publications/i/item/9789240090705?utm_source=chatgpt.com

2 <https://president.uz/oz/lists/view/8721?utm>

3 <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/demography-2>

4 <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/demography-2>



Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, ayollar umumiy soni 2014-yildagi 15,2 mln kishidan 2026-yilda 19,0 mln kishiga yetgan va ushbu davrda 24,7 foizga oshgan. Ayollar sonining bunday dinamik o'sishi ularning reproduktiv salomatligini samarali monitoring qilish, xavf guruhlari erta aniqlash va tibbiy xizmatlarni individual tarzda rejalashtirishga bo'lgan ehtiyojni oshiradi. Ushbu demografik yuksalishni belgilovchi eng asosiy ko'rsatkichlardan biri — mamlakatdagi fertillik koeffitsiyentidir (2-jadval).

2-jadval

O'zbekiston bo'yicha fertillik koeffitsiyenti dinamikasi, 2014–2025-yillar⁵

Yil	Jami fertillik koeffitsiyenti	Oldingi yilga nisbatan o'zgarish
2014	2,464	+0,118
2015	2,501	+0,037
2016	2,472	–0,029
2017	2,439	–0,033
2018	2,634	+0,195
2019	2,816	+0,182
2020	2,947	+0,131
2021	3,222	+0,275
2022	3,350	+0,128
2023	3,487	+0,137
2024	3,382	–0,105
2025	3,229	–0,153

O'zbekistonda jami fertillik koeffitsiyenti 2014-yildagi 2,464 dan 2023-yilda 3,487 gacha oshgan bo'lsa, 2024-yilda 3,382 va 2025-yilda 3,229 gacha pasaygan. Shunday qilib, 2014–2023-yillar oralig'ida umumiy o'sish tendensiyasi kuzatilgan bo'lsa-da, 2023-yildan keyingi ikki yilda ko'rsatkichning ketma-ket pasayishi reproduktiv xulq-atvor va tug'ilish jarayonlarida dinamik o'zgarishlar mavjudligini ko'rsatadi (3-jadval).

3-jadval

Ayollar soni va jami fertillik koeffitsiyentining o'zgarish dinamikasi⁶

Davr	Ayollar soni, mln kishi	Jami fertillik koeffitsiyenti	Davr bo'yicha asosiy tendensiya
2014	15,22	2,464	Ayollar soni va fertillik o'sish bosqichida
2015	15,47	2,501	Fertillik biroz oshgan
2016	15,74	2,472	Fertillikda kichik pasayish
2017	16,00	2,439	Pasayish davom etgan
2018	16,26	2,634	Fertillikning sezilarli o'sishi
2019	16,54	2,816	O'sish davom etgan
2020	16,86	2,947	Yuqori o'sish
2021	17,18	3,222	Keskin o'sish
2022	17,53	3,350	Yuqori daraja saqlangan
2023	17,90	3,487	Eng yuqori fertillik ko'rsatkichi
2024	18,27	3,382	Fertillik pasayishni boshlagan
2025	18,64	3,229	Fertillikning pasayishi davom etgan
2026	18,98	—	Ayollar soni o'sishda davom etgan

So'nggi yillarda mamlakatimizda fertillik koeffitsiyenti o'rtacha 3,2–3,3 atrofida qayd etildi, ya'ni O'zbekistonda har bir ayolga to'g'ri keladigan bolalar soni o'rtacha 3 nafardan ziyodni tashkil etadi. Bu esa tibbiyot tizimi va shifokorlarga juda katta yuklama tushishini anglatadi. Har yili qariyb 900 mingga yaqin homiladorlik jarayonini an'anaviy (qog'ozbozlik va navbatlar) usulda nazorat qilish juda qimmatga tushadi. Yuqoridagi jadval ma'lumotlarida keltirilishicha, 2023–2025-yillarda ayollar sonining o'sishi davom etgan bir sharoitda jami fertillik koeffitsiyentining kamayishi kuzatilgan. Mazkur tendensiya fertil yoshdagi ayollar salomatligini baholashda faqat demografik ko'rsatkichlarning o'zi bilan cheklanib qolmasdan, reproduktiv xulq-atvor, yosh tarkibi, homiladorlik va tug'ruq tarixi, reproduktiv kasalliklar, ijtimoiy-iqtisodiy omillar hamda tibbiy ko'rsatkichlarni kompleks tahlil qilish zarurligini ko'rsatadi. Shu nuqtayi nazardan, katta hajmdagi klinik va

5 O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Ko'rsatkich bir ayolga to'g'ri keladigan tug'ilishlar sonini ifodalaydi. https://siat.stat.uz/data/4515/?utm_

6 Ma'lumotlar asosida muallif tomonidan tuzildi.



demografik ma'lumotlarni integratsiyalash hamda individual xavflarni aniqlash imkonini beruvchi sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish fertil yoshdagi ayollar salomatligini boshqarishning istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sun'iy intellektning tibbiyotdagi ahamiyati, avvalo, katta hajmdagi klinik, laborator, instrumental va demografik ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida qayta ishlash, ular orasidagi yashirin qonuniyatlarni aniqlash va individual bemor uchun xavf darajasini prognozlash imkoniyati bilan belgilanadi. An'anaviy tibbiy yondashuvda shifokor ko'plab ma'lumotlarni alohida tahlil qilishi talab etilsa, SI ushbu ma'lumotlarni integratsiyalashgan holda tahlil qilib, erta ogohlantirish, individual xavfni baholash va klinik qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Ayniqsa, fertil yoshdagi ayollarda reproduktiv anamnez, hayz sikli, gormonal ko'rsatkichlar, UZI natijalari, tana massasi indeksi, yosh, avvalgi homiladorliklar va boshqa omillarni birgalikda tahlil qilish individual profilaktika va davolash strategiyalarini shakllantirish imkonini beradi.

Sun'iy intellektning iqtisodiy samaradorligi esa tibbiy xizmatlarni nafaqat sifat jihatidan, balki resurslardan foydalanish nuqtayi nazaridan optimallashtirish bilan bog'liq. SI yordamida kasallik va asoratlarni erta aniqlash kechikkan diagnostika, og'ir asoratlar, takroriy tekshiruvlar va samarasiz davolash xarajatlarini kamaytirish imkonini berishi mumkin. Masalan, xavf guruhidagi ayollarni avtomatik aniqlash orqali tibbiy resurslarni yuqori xavfli bemorlarga yo'naltirish, skrining jarayonlarini avtomatlashtirish, UZI va laborator ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish hamda shifokorning takroriy va ko'p vaqt talab qiladigan ishlarini qisqartirish mumkin. Shu bilan birga, bunday iqtisodiy samaradorlik har bir sog'liqni saqlash tizimida alohida klinik-iqtisodiy tadqiqotlar orqali baholanishi kerak (4-jadval).

4-jadval

Sun'iy intellektning fertil yoshdagi ayollar salomatligini boshqarishdagi ahamiyati⁷

Yo'nalish	SI imkoniyati	Asosiy iqtisodiy/tibbiy natija
Tibbiy samaradorlik	Erta diagnostika va xavfni prognozlash	Asoratlar kamayadi
Tashkiliy samaradorlik	Ma'lumotlarni avtomatik tahlil qilish	Vaqt va mehnat resurslari tejiladi
Iqtisodiy samaradorlik	Resurslarni maqsadli taqsimlash	Davolash va diagnostika xarajatlari optimallashtiriladi

Demak, SI ni aynan ayollar salomatligi tizimiga joriy etishning asosiy iqtisodiy mohiyati faqat tibbiy xizmat narxini kamaytirishda emas, balki mavjud moliyaviy, insoniy va diagnostik resurslardan yanada samarali foydalanish, kasalliklarni erta bosqichda aniqlash va og'ir asoratlarning oldini olish orqali sog'liqni saqlash tizimining umumiy xarajatlarini optimallashtirishdan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 16-fevraldagi PF-21-son "Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. LexUZ.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. LexUZ.
3. Mengistu S., Tamrat T., Betran A.-P. et al. The use of artificial intelligence in sexual and reproductive health: a comprehensive scoping review // *npj Women's Health*. – 2025. – Vol. 3. – Article 70. DOI: 10.1038/s44294-025-00118-3. DOI / Nature. Nature
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. **Demografiya bo'yicha rasmiy statistika ma'lumotlari**. – Toshkent: Milliy statistika qo'mitasi. Rasmiy statistika — Demografiya. Murojaat sanasi: 26.09.2026. Статистика Узбекистана
5. World Health Organization. *The Role of Artificial Intelligence in Sexual and Reproductive Health and Rights: Technical Brief*. – Geneva: World Health Organization, 2024. – 15 p. – ISBN 978-92-4-009070-5. WHO rasmiy nashri.

7 Muallif ishlanmasi.



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.



Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>